

ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНІ ТЕХНОЛОГІЇ ТА СПЕЦИФІКА ЇХ ВПРОВАДЖЕННЯ В ОСВІТНІЙ ПРОЦЕС МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ МИСТЕЦТВА

Інна Пащенко

Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького

Анотація:

Статтю присвячено розгляду специфіки застосування здоров'язберезувальних технологій у підготовці майбутніх учителів мистецтва. Метою дослідження було розкриття особливостей використання технологій у оздоровчо-професійній підготовці майбутніх учителів початкових класів та їх практична реалізація. У науковій розвідці брали участь 124 студенти. Для оцінки рівня стресу був використаний багатофакторний опитувальник особистості FPI. Результати показали, що більшість респондентів (67%) мають низький рівень працездатності та високий рівень стресу, що може негативно впливати на їхню діяльність. Серед студентів середнього та низького рівня успішності проблему виснаження назвали 76%. Здоров'язберігаючі технології визначаються як комплекс педагогічно доцільних методів та засобів, спрямованих на збереження здоров'я. Запропоновані критеріальні показники навчальної діяльності орієнтовані на збереження здоров'я. Досвід впровадження таких технологій вже існує на психолого-педагогічному факультеті. Висновки дослідження показують, що здоров'язберігаючі технології поєднують навчання, виховання та розвиток студентів і спрямовані на формування здоров'язберезувальної компетентності. Ці технології акцентують увагу на фізичному, духовному, психічному та соціальному здоров'ї молоді людини, що важливо для її подальшого розвитку та успішної професійної діяльності.

Ключові слова:

здоров'я; технології; навчання; стрес; фізична форма.

Resume:

Pashchenko Inna. Health-preserving technologies and the specificity of their implementation in the educational process of future art teachers.

The aim of this study is to reveal the peculiarities of using technologies in the health-oriented professional training of future primary school teachers and their practical implementation. A total of 124 students participated in the research. The Five Factor Personality Inventory (FPI) was used to assess stress levels. The results showed that the majority of respondents (67%) have low productivity and high stress levels, which may negatively impact their activities. Among students with average and low academic performance, 76% identified exhaustion as a problem. Health-preserving technologies are defined as a set of pedagogically appropriate methods and means aimed at preserving health. Proposed criteria for educational activities focus on health preservation. Experience in implementing such technologies already exists at the Faculty of Psychology and Pedagogy. The conclusions of the study indicate that health-preserving technologies combine education, upbringing, and development of students aimed at forming health-preserving competence. These technologies emphasize the physical, spiritual, mental, and social health of young people, which is crucial for their further development and successful professional activity.

Key words:

health; technologies; education; stress; physical form.

Постановка проблеми. Сучасне суспільство стикається зі зростанням уваги до питань здоров'я та благополуччя, особливо в контексті освіти. Для початку, проблема збереження та зміцнення здоров'я дітей та молоді на сьогоднішній день є однією з найбільш актуальних у суспільстві. Це питання знаходить відображення у стратегічних документах, які визначають курс сучасної освіти в Україні. Наприклад, в Національній доктрині розвитку освіти України у XXI столітті, а також в законах «Про освіту», «Про вищу освіту», «Про фізичну культуру та спорт», а також у Концепції національного виховання студентів, особлива увага приділяється формуванню в молоді відповідального ставлення до власного здоров'я. У контексті освітнього процесу це виявляється у створенні умов для оптимального розвитку учасників навчального процесу та забезпеченні повноцінного формування особистості кожного студента. Однак, для досягнення цієї мети потрібен системний та комплексний підхід до формування здорового способу життя серед студентів. Отже, ми розглядаємо проблему збереження здоров'я та формування здоров'язберезувальних компетентностей як одну з ключових у системі підготовки майбутніх учителів мистецтва. Відомо, що освіта в галузі мистецтва має важливе значення для розвитку

творчих та естетичних здібностей студентів. Проте, часто не враховується вплив самого навчального процесу на здоров'я майбутніх вчителів мистецтва. Одним із ключових аспектів забезпечення здоров'я учасників освітнього процесу є впровадження здоров'язберезувальних технологій. Ця стаття присвячена розгляду специфіки застосування здоров'язберезувальних технологій у підготовці майбутніх учителів мистецтва. Вона віддзеркалює потребу в розробці та впровадженні інноваційних методів навчання, спрямованих не лише на досягнення академічних результатів, а й на збереження та зміцнення фізичного та психічного здоров'я студентів. Зосереджуючись на майбутніх учителях мистецтва, ми розглядаємо, які конкретні методи та підходи можуть бути застосовані для підтримки їхнього здоров'я під час навчання та підготовки до професійної діяльності. Досвід інтеграції здоров'язберезувальних технологій у практику психолого-педагогічного факультету демонструє потенціал цих методів у забезпеченні не лише ефективного навчання, а й здорового розвитку майбутніх учителів. Аналіз результатів дослідження дозволяє зрозуміти, як важливо брати до уваги питання здоров'я у процесі підготовки фахівців у галузі мистецтва. Надалі у статті буде розглянуто конкретні технології та

їхній вплив на здоров'я майбутніх вчителів мистецтва, а також будуть запропоновані підходи до їхньої практичної реалізації в освітньому процесі.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Під час підготовки майбутніх учителів мистецтва, які будуть відповідати попиту студентів на здоров'я як важливу життєву цінність та свідомо прагнути до здорового способу життя, необхідно враховувати не лише академічні аспекти, але й вплив освітнього процесу на саме здоров'я майбутніх педагогів. Успішна підготовка вчителів тісно пов'язана з їхнім власним здоров'ям, працездатністю та мотивацією до оздоровчої діяльності. Такий підхід допомагає формувати не лише кваліфікованих спеціалістів, а й тих, хто має свідоме ставлення до власного здоров'я та готовий переносити ці цінності на своїх майбутніх студентів. Одним із важливих висновків дослідження є дефіцит впровадження оздоровчих технологій у вищих навчальних закладах. Це може бути пов'язано з різними факторами, такими як низька орієнтація студентів на збереження здоров'я, недостатнє розуміння їхньої важливості для майбутньої професійної діяльності, а також недостатня підготовка деяких викладачів у цій галузі. Дослідження авторів (Novorupsmenniy et al., 2020) вказують на необхідність поєднання двох важливих аспектів у роботі над формуванням здорового способу життя студентів. По-перше, це формування в них ціннісних орієнтацій на здоровий спосіб життя, а по-друге, набуття знань і навичок для самостійного дотримання цього способу життя. Вчені наголошують на важливій ролі занять фізичними вправами у цьому процесі. У дослідженні (Tsekhmiste et al., 2022) розглядаються здоров'язберігаючі технології як поєднання педагогічно спрямованих форм, методів і засобів організації навчальних процесів у підготовці майбутніх учителів початкових класів. Впровадження здоров'язберігаючих технологій стає важливим напрямом освітнього процесу на психолого-педагогічному факультеті. Арсенал методів та засобів, якими користуються педагоги для збереження здоров'я студентів, містить різноманітні можливості професійної діяльності: навчально-пізнавальні, науково-дослідні, організаційно-виховні, а також педагогічну практику в школах. Зокрема, значна увага приділяється гігієні розумової праці студентів, яка характеризується підвищеним інтелектуальним навантаженням, що може призводити до нервово-емоційного перенапруження (Kononets et al., 2021). Отже, важливо дотримуватися психогігієнічних норм та ергономічних рекомендацій під час організації навчального процесу.

Формулювання цілей статті. Дослідження присвячене розгляду специфіки застосування здоров'язбережувальних технологій у підготовці майбутніх учителів мистецтва.

Виклад основного матеріалу дослідження. **Здоров'язбережувальні методи у навчанні мистецтва. Технології віртуальної реальності (VR)** відкривають широкі можливості для імерсивного мистецького досвіду без фізичного навантаження. Завдяки VR люди можуть зануритися у віртуальний світ, де вони можуть відчувати себе частиною мистецького твору, без потреби фізично перебувати на місці або витратити зусилля на подорожі. Однією з основних переваг використання VR в мистецтві є можливість створення унікальних інтерактивних досвідів, де глядачі можуть взаємодіяти з твором, змінюючи його в реальному часі (Shumovetska et al., 2023). Наприклад, вони можуть досліджувати віртуальні музеї, де вони отримають можливість переглядати та досліджувати шедеври світового мистецтва з будь-якого кута зору або навіть створювати свої власні твори без будь-яких обмежень (Sayfieva, 2022). Також використання VR дозволяє мистецтвознавцям та студентам мистецьких спрямувань отримати доступ до навчальних ресурсів та інструкцій у віртуальному форматі. Наприклад, вони можуть вивчати анатомію людини, експериментувати зі світлом та кольором, або навіть відтворювати та аналізувати історичні події у віртуальному просторі (Sadykov et al., 2023). Крім того, VR може бути використано для створення вражаючих виставок та інсталяцій мистецтва, які вражають своїми візуальними ефектами та можуть перенести глядачів у абсолютно нові світи та реалії (Mokliuk et al., 2022).

Нами проведено узагальнення існуючих здоров'язберігаючих технологій, що застосовуються в Україні та світі (Рис. 1)

Концентрація на процесі: Сприяння студентам усвідомленого сприйняття і творчого вияву себе через мистецтво, не обтяжуючи їх стресом оцінювання. Метод здоров'язбережувального навчання мистецтва, що базується на концентрації на процесі, визначається спрямованістю на стимулювання студентів до усвідомленого сприйняття та творчого вияву себе через мистецтво, водночас уникаючи стресу від оцінювання (Kozin, 2022). Цей метод ставить перед собою завдання зосередити увагу на самому процесі творення, віддавши перевагу самому акту створення та експресії, ніж результатам чи оцінці. Він надає студентам свободу експериментувати, виражати свої ідеї та емоції через мистецьку діяльність, не відчуваючи напруги від очікування оцінки або порівняння з іншими (Rybalko & Zukow, 2020).

Цей підхід розвиває у дітей та молоді вміння бачити мистецтво як процес самовираження та відкриття, а не лише як засіб досягнення певного результату. Він сприяє розвитку креативності, самовираження та самопізнання, оскільки студенти вільно експериментують із різноманітними техніками та матеріалами,

дозволяючи своїй індивідуальності проявитися (Malikovna, 2023). Крім того, цей метод сприяє зниженню рівня стресу серед студентів, оскільки вони відчуваються більш впевненими у собі, знаючи, що їхня робота оцінюється за їхнім особистим розвитком та самовираженням, а не за стандартними критеріями чи вимогами.

Рис. 1. Класифікація здоров'язберігаючих технологій, які можуть бути актуальними для майбутніх вчителів мистецтва (власні дослідження)

Ергономічність робочих місць: Використання спеціального обладнання та правильно організованого робочого простору для запобігання травмам та напругам. Метод здоров'язбережувального навчання мистецтва, що базується на ергономічності робочих місць, спрямований на використання спеціального обладнання та правильно організованого робочого простору з метою запобігання травмам та напругам студентів (Altynai et al., 2022). Цей метод важливий у забезпеченні комфортних умов для творчої діяльності, особливо у контексті навчання мистецтва, де студенти можуть проводити тривалі періоди часу за роботою з різними матеріалами й інструментами. Використання спеціального обладнання, такого як ергономічні стільці, столи, пензлики, а також правильно організований робочий простір допомагає уникнути зайвого фізичного навантаження та непередбачених травм або напружень. Наприклад, належне регулювання висоти стола та стільця може зменшити напругу в спині та шії студента, а використання спеціальних підставок для малювання чи

різноманітних робочих поверхонь дозволяє студентам працювати зручно та ефективно без додаткових зусиль (Sabdash & Lysko, 2023). Цей метод сприяє збереженню фізичного та психічного здоров'я студентів, оскільки вони працюють у комфортних умовах, що дозволяє їм краще концентруватися на творчості та досягати якісніших результатів у навчанні мистецтва.

Використання онлайн-ресурсів та мобільних додатків для стимулювання творчості та активної участі студентів у навчальному процесі.

Здоров'язбережувальний метод у навчанні мистецтва, що ґрунтується на використанні інтерактивних навчальних платформ, спрямований на заохочення творчості та активної участі студентів у навчальному процесі за допомогою онлайн-ресурсів та мобільних додатків (Reshetnyak et al., 2022). Цей метод дозволяє створити стимулююче навчальне середовище, де студенти мають можливість взаємодіяти з мистецькими матеріалами, відкривати нові техніки та стилі, виробляти власні твори та спілкуватися з однодумцями та викладачами в

онлайн-форматі. Інтерактивні платформи можуть включати в себе відеоуроки, вправи, завдання, ігри, форуми для обговорення та співпраці, а також можливості для збереження та публікації власних творів (Bilyk, 2020, Moldagali et al., 2022). Використання інтерактивних навчальних платформ дозволяє уникнути монотонності та рутинності у навчанні, стимулює творчість та самовираження студентів, а також забезпечує більш гнучкий та індивідуалізований підхід до навчання. Цей метод сприяє збереженню здоров'я студентів, оскільки вони можуть навчатися в зручному для себе темпі та режимі, уникнувши зайвого фізичного навантаження та стресу, пов'язаного зі стандартними формами навчання. Крім того, доступ до навчальних матеріалів у будь-який час та з будь-якого місця дозволяє студентам ефективно організовувати свій час та планувати навчання відповідно до власних потреб та можливостей.

Для оцінки ситуації було проведено дослідження серед майбутніх учителів початкової школи, в якому взяли участь 124 особи. Результати показали, що більшість опитаних (67%) мають низьку працездатність та помірну стресостійкість, що може призвести до негативних наслідків стресу. Серед причин такого стану вчені вказують на перевтому, недостатню увагу до фізичних та інтелектуальних навантажень, складні стосунки між студентами, викладачами та батьками. У цій статті презентовано дослідження, яке проводилося з 2022 по 2023 рік і було спрямоване на моделювання та діагностику здоров'язбережувального середовища у Мелітопольському державному педагогічному університеті імені Богдана Хмельницького. Загалом було задіяно 124 учасники, які об'єднувалися в експериментальні та контрольні групи на кожному етапі дослідження. Вік учасників коливався від 18 до 22 років. Методичний інструментарій діагностики здоров'язбережувального середовища містив аналіз поведінки групи, оцінку якості навчального процесу та графіків відпочинку студентів, а також

діагностику соціально-психологічного клімату в групі студентів. На етапі констатуючого експерименту (2023 р.) було встановлено показники якості здоров'язбережувального середовища та його вплив на здоров'я та розвиток особистості студентів через аналіз різних показників стану здоров'я та психологічного мікроклімату в університеті. Діагностика здоров'язберігаючого середовища стала інструментом для оцінки соціально-психологічного клімату в студентському колективі освітньої установи. Напрямок оцінки мав у своєму складі кілька методів, спрямованих на аналіз різних аспектів стану середовища та впливу на здоров'я студентів.

Оцінка психологічного клімату в студентській групі здійснювалася за допомогою методики оцінки мікроклімату, яка дозволяла отримати оцінку рівня здоров'я студентів. Ця оцінка проводилася групою експертів за п'ятибальною шкалою: від «погано» до «добре». Також важливим аспектом діагностики було виявлення та моніторинг неправильної постави у студентів. Для цього використовувався спеціальний автоматизований апаратно-програмний комплекс СОТ (комп.-оп. топографія) (ортоспондилографія). У дослідженні також оцінювалися соціально-психічні показники нейротизму, депресії, спонтанної та реактивної агресивності за допомогою багатofакторного опитувальника особистості FPI. Враховувалися такі аспекти як невротизм, спонтанна агресивність, депресивність, дратівливість, стресостійкість, реактивна агресивність, емоційна лабільність тощо. Показники психічного здоров'я майбутніх вчителів об'єднувалися у відносно невеликий набір груп, що дозволяло узагальнити ці дані для отримання кумулятивної оцінки.

У таблиці 1 наведено загальну характеристику контрольної та дослідних груп, вказано груповий вплив на освітнє середовище, стан кожної групи та кількість студентів у кожній групі.

Статистичний аналіз отриманих результатів проводили у середовищі Statistica та Excel.

Таблиця 1

Характеристика контрольної та дослідних груп студентів

№	Група*	Стан кожної групи	Кількість учасників
1	К	Відсутність особливого впливу на фізичні та суб'єктивні компоненти освітнього середовища	31
2	T1	Без впливу на фізичне середовище, але з впливом на предметне середовище	31
3	T2	З впливом на фізичне середовище, але без впливу на предметне середовище	31
4	T3	З одночасним впливом як на фізичне середовище, так і на предметне середовище	31

*Позначення: К – контрольна група, T1, T2, T3 дослідні групи;

Результати

Дослідження виявило, що не всі можливості для формування здоров'язберігаючого середовища, пов'язаного з організацією навчання, були повністю використані. Проте,

результати показали значні зміни в експериментальних групах, що свідчать про покращення якості здоров'язберігаючого середовища в навчальному закладі за різними показниками (див. таблиці 2 та 3).

Таблиця 2

Параметри фізичного та психічного стану студентів

Група	Фізичні параметри на початку дослідження F1	P	Фізичні параметри в кінці дослідження F2	P	Соціальні параметри S	P
К	0,2415	0,005	0,4415	0,000	0,1171	0,004
T1	0,1884	0,005	0,3977	0,013	0,4023	0,000
T2	0,3327	0,008	0,3510	0,007	0,1306	0,0002
T3	0,4205	0,000	0,3636	0,000	0,3977	0,000

Якість здоров'язберігаючого середовища варто прогнозувати в узагальненому контексті, що охоплює як показники психологічного та соціального здоров'я вчителів, так і зміни в психологічному мікрокліматі студентських груп. Результати дослідження були відображені у вигляді рівнянь регресії:

- $F = -0,676 + 0,145 \cdot bf + 0,155 \cdot bp^{**}$ ($p < 0,001$)
- $S = -0,151 + 0,051 \cdot bs + 0,101 \cdot bp^{**}$ ($p < 0,02$)

У цих рівняннях:

- F та S представляють середню зміну в показниках фізичного та психологічного здоров'я відповідно у студентських групах;
- bf відображає категорію середнього фізичного здоров'я студентів у групі;
- bs вказує на категорію середнього рівня спокою студентів у групі;
- bp описує категорію психологічних змін у мікрокліматі студентської групи.

Ці рівняння допомагають у розумінні взаємозв'язку між показниками здоров'я та психологічним кліматом, а також вказують на можливі тенденції у їхній зміні.

Дані, представлені вище, підтверджують, що під час формування експерименту застосування комплексних корекційних заходів та психолого-педагогічного впливу на педагогів і групи студентів дозволило покращити зміни в усіх трьох підсистемах здоров'я – фізичній, психічній та соціальній – у студентів експериментальних груп порівняно зі студентами контрольної групи. Аналіз факторів, які впливають на підвищення якості здоров'язберігаючого середовища в закладі вищої освіти, показав, що діючий режим відпочинку студентів відображає різке порушення життєвого стереотипу в кінці тижня. Пропозиції щодо планування робочого тижня і визначення кола справ задалегідь можуть сприяти покращенню фізичного та психічного стану студентів. Також, експертизи показали високу поширеність статодинамічних і психовегетативних розладів серед студентів. Ці

розлади, зокрема порушення постави та рухових стереотипів, тісно пов'язані з показниками психічного та соціального здоров'я, а також особистісним розвитком.

Таблиця 3

План фіксованої вибірки

Статистичний параметр	Значення
Distribution	Normal means
Assumed Sigma	1,00000
N (computed from beta)	11 (10,507)
Mean for H0	0,00000
Mean for H1	1,00000
alpha Error (two-sided)	0,05000
beta Error	0,10000
Lower conf. limit H0	0,60464
Upper conf. limit H0	0,604644

Результати табл. 3 вказують на наступне:

Розподіл: Припускається, що дані мають нормальний розподіл.

Допустиме значення Sigma: 1,00000 – Це означає припущення, що стандартне відхилення даних дорівнює 1,00000.

N (обчислено з бета): 11 (10,507) – Це кількість спостережень у вибірці, яка визначена з урахуванням значення бета.

Середнє для H0: 0,00000 – Це середнє значення, яке припускається для нульової гіпотези.

Середнє для H1: 1,00000 – Це середнє значення, яке припускається для альтернативної гіпотези.

alpha помилка (двостороння): ,05000 – Це рівень значущості або ймовірність відкидання нульової гіпотези, якщо вона насправді є правильною.

beta помилка: ,10000 – Це ймовірність прийняття нульової гіпотези, якщо вона неправильна (тобто відкинення альтернативної гіпотези, коли вона насправді має місце).

Нижній довірчий ліміт H0: -,60464 – Нижня межа довірчого інтервалу для нульової гіпотези.

Верхній довірчий ліміт H0: ,604644 – Верхня межа довірчого інтервалу для нульової гіпотези.

Таблиця 4

Статистична оцінка експериментальних даних

	Observed	Predicted	Residual	Standard	Standard	Std.Err.	Mahalanobis	Deleted	Cook's
1	0,1171	0,2027	-0,08566	-1,39268	-0,32162	0,25220	1,939680	-0,82817	2,889148
2	0,4023	0,270	0,13164	0,20549	0,49424	0,23155	1,517171	0,53892	1,031241
3	0,1306	0,3039	-0,17335	0,98951	-0,65083	0,20222	0,979224	-0,40925	0,453587
4	0,3977	0,2703	0,12737	0,19769	0,47821	0,23392	1,563925	0,55698	1,124234
Minimum	0,1171	0,2027	-0,17335	-1,39268	-0,65083	0,20222	0,979224	-0,82817	0,453587
Maximum	0,4023	0,3039	0,13164	0,98951	0,49424	0,25220	1,939680	0,55698	2,889148
Mean	0,2619	0,2619	0,00000	-0,00000	0,00000	0,22997	1,500000	-0,03538	1,374552
Median	0,2641	0,2704	0,02085	0,20159	0,07829	0,23274	1,540548	0,06483	1,077737

Для оцінки якості експерименту можна проаналізувати кілька статистичних параметрів, що наведені в табл. 4.

Середнє значення залишкових (Residual) значень дорівнює 0. Це означає, що в середньому різниця між спостережуваними та передбаченими значеннями нульова, що свідчить про відсутність систематичної помилки у прогнозуванні.

Стандартна помилка (Std.Err.) дорівнює 0,229978. Це вказує на те, що стандартне відхилення різниці між спостережуваними та передбаченими значеннями досить низьке.

Mahalanobis Distance та Cook's Distance вказують на відсутність викидів або впливових спостережень, які можуть спотворити результати експерименту.

Мінімальне та максимальне значення залишкових показників є в межах від -0,173357 до 0,131646, що є прийнятними значеннями.

За наведеними статистичними параметрами можна зробити висновок, що якість експерименту є достатньою і немає серйозних викидів чи помилок, які б спотворили результати дослідження.

Дискусія

Для забезпечення соціально-професійної мобільності та конкурентоспроможності молодих спеціалістів важливо проводити модернізацію системи вищої професійної освіти та впроваджувати інноваційні підходи до професійного розвитку студентів (Sadykov et al., 2023). Здоров'язберігаюче середовище у навчальних закладах, що спеціалізуються на культурі і мистецтві, включає в себе різноманітні чинники, які сприяють формуванню особистості студентів. Важливою складовою є також профілактика умов, які сприяють розвитку внутрішньої потреби студентів у володінні засобами та способами підтримки та зміцнення свого здоров'я, а також набуття необхідних професійних знань і навичок (Altynai et al., 2022). Діагностика якості здоров'язберігаючого

середовища навчального закладу дозволяє не лише об'єктивно оцінити його параметри, а й прогнозувати його вплив. Це може бути здійснено через опитування викладачів і студентських груп, а також за допомогою відповідних рівнянь регресії. Експерименти показали, що зміни в психічному та соціальному здоров'ї студентів, спричинені здоров'язберігаючим середовищем навчальних закладів у галузі культури і мистецтва, можуть бути визначені за допомогою спокою викладачів та показників психологічного мікроклімату в студентських групах. Це передбачає наукове моделювання навчального процесу та створення нових педагогічних технологій, які поєднують навчання, виховання та розвиток особистості студента. Моделювання здоров'язберігаючого середовища в освітній організації – це процес створення оптимальних умов для збереження та підтримки здоров'я студентів, який враховує їхні потреби, характеристики та специфіку навчально-виховного процесу (Reshetnyak et al., 2022). Одним із ключових принципів організації навчально-виховного процесу є застосування педагогічної здоров'язберігаючої технології. Ця технологія представляє собою систему дій, операцій та процедур, які спрямовані на досягнення передбачуваних результатів у змінних умовах навчально-виховного та соціалізаційного процесу. Технологія, або модель, складається з набору засобів і методів отримання та обробки інформації, що відображає певні аспекти природної або соціальної реальності, культурні особливості та концептуальні аспекти попередньої освіти. Технологічно-модельний підхід є важливим для аналізу та прогнозування розвитку гуманітарних процесів, адаптації до змін зовнішнього середовища та досягнення довгострокових цілей. Окремі автори визначають спортивно-ігрову педагогічну технологію як спрямовану на збереження здоров'я студентів, базовану на інтеграції спортивної гри та фізичної культури.

Цей підхід сприяє активному залученню студентів до фізичної активності й покращенню їхнього фізичного та психічного здоров'я. Узагальнюючи теоретичні та практичні дослідження з проблеми впровадження соціальних технологій у процес здоров'язбережувальної професійної соціалізації, можна зазначити, що функції здоров'язберігаючих технологій соціалізації можна розділити на дві основні групи: профілактичні та стимулюючі охорону здоров'я студентського населення. Кожна з цих функцій здійснюється через застосування різноманітних технологій. Отже, здоров'язберігаючі технології не лише спрямовані на професійно-освітній аспект, що допомагає розвивати компетенції та метапрофесійні якості майбутніх спеціалістів. Вони також виконують важливі функції соціалізації в освітньому середовищі університету. Все це сприяє успішному професійному розвитку студентів.

Висновок. У статті розкрито важливі аспекти впровадження здоров'язбережувальних технологій у навчальний процес майбутніх вчителів мистецтва. Підкреслено значення

створення здорового навчального середовища, яке сприяє формуванню фізичного, психічного та соціального здоров'я студентів. Основні аспекти впровадження здоров'язбережувальних технологій описано і проаналізовано з урахуванням специфіки освітнього процесу в галузі мистецтва. У статті висвітлено роль організації навчального простору, виховання цінностей здоров'я та захисту фізичного та психічного здоров'я студентів. Акцентовано увагу на діагностиці якості здоров'язбережувального середовища навчального закладу, що дозволяє об'єктивно оцінити його параметри та спрогнозувати його вплив на студентів. З'ясовано, що використання відповідних статистичних методів та моделей сприяє покращенню здоров'я та зростанню професійних якостей майбутніх учителів мистецтва. Отже, стаття відображає важливість впровадження здоров'язбережувальних технологій у навчальний процес майбутніх учителів мистецтва та наголошує на необхідності системного підходу до забезпечення фізичного, психічного та соціального благополуччя студентів.

Список використаних джерел

- Novopysmennyi, S., Diachenko-Bohun, M., Hrytsai, N., Grygus, I., Muszkieta, R., Napierała, M., ... & Stankiewicz, B. (2020). Implementation of electronic health control technologies in higher education institutions. *Journal of Physical Education and Sport*, 20, 921-928.
- Tsekhmiste, Y., Pak, A., Nosachenko, T., & Daniluk, L. (2022). Content and structure of professional competence of future teachers of fine arts. *Revista Tempos e Espaços em Educação*, 15 (34), 921-928.
- Kononets, N., Zhamardiy, V., Shkola, O., Vdovych, S., Kyzim, P., Batiieva, N., & Vasylenko, O. (2021). Formation of health saving competence of future fitness trainers through the intensification of their research work. *JETT*, 12 (4), 80-89.
- Shumovetska, S., Kvitka, A., Zabolotnyi, S., Gnydiuk, O., & Hnydiuk, O. (2023). Study on the development of health-saving competence of future border guard officers. *Amazonia Investiga*, 12 (69), 171-182.
- Sayfiyeva, S.S. (2022). Increasing Awareness of Future Teachers About Health, Health Preservation and Health Saving Technologies of Preschool Children. *International Journal on Integrated Education*, 5 (5), 225-228.
- Sadykov, S., Bulatbayeva, K., Rezuanova, G., & Mukhamedkhanova, A. (2023). The Effect of Health-Saving Educational Technologies on Development of Natural Abilities of Schoolchildren. *International Journal of Education in Mathematics, Science and Technology*, 11 (2), 323-339.
- Mokliuk, M., Popova, O., Soroka, M., Babchenko, Y., & Ivashchenko, I. (2022). Internet technology as one of distance education during pandemic. *International Journal of Health Sciences*, 6 (1), 11-20.
- Kozin, O. (2022). The unity of sport, science and art: an analytical review. *Health-saving technologies, rehabilitation and physical therapy*, 3 (1), 68-74.
- Rybalko, L., & Zukow, V. (2020). Health-saving technologies in physical culture higher education. *Свідоцтво про державну реєстрацію друкованого засобу масової*

References

- Novopysmennyi, S., Diachenko-Bohun, M., Hrytsai, N., Grygus, I., Muszkieta, R., Napierała, M., ... & Stankiewicz, B. (2020). Implementation of electronic health control technologies in higher education institutions. *Journal of Physical Education and Sport*, 20, 921-928. [in English]
- Tsekhmiste, Y., Pak, A., Nosachenko, T., & Daniluk, L. (2022). Content and structure of professional competence of future teachers of fine arts. *Revista Tempos e Espaços em Educação*, 15 (34), 921-928. [in English]
- Kononets, N., Zhamardiy, V., Shkola, O., Vdovych, S., Kyzim, P., Batiieva, N., & Vasylenko, O. (2021). Formation of health saving competence of future fitness trainers through the intensification of their research work. *JETT*, 12 (4), 80-89. [in English]
- Shumovetska, S., Kvitka, A., Zabolotnyi, S., Gnydiuk, O., & Hnydiuk, O. (2023). Study on the development of health-saving competence of future border guard officers. *Amazonia Investiga*, 12 (69), 171-182. [in English]
- Sayfiyeva, S.S. (2022). Increasing Awareness of Future Teachers About Health, Health Preservation and Health Saving Technologies of Preschool Children. *International Journal on Integrated Education*, 5 (5), 225-228. [in English]
- Sadykov, S., Bulatbayeva, K., Rezuanova, G., & Mukhamedkhanova, A. (2023). The Effect of Health-Saving Educational Technologies on Development of Natural Abilities of Schoolchildren. *International Journal of Education in Mathematics, Science and Technology*, 11 (2), 323-339. [in English]
- Mokliuk, M., Popova, O., Soroka, M., Babchenko, Y., & Ivashchenko, I. (2022). Internet technology as one of distance education during pandemic. *International Journal of Health Sciences*, 6 (1), 11-20. [in English]
- Kozin, O. (2022). The unity of sport, science and art: an analytical review. *Health-saving technologies, rehabilitation and physical therapy*, 3 (1), 68-74. [in English]

- інформації (Серія КВ № 24463-14403ПП від 27.03.2020 р.), 64.
- Malikovna, N.G. (2023). Pedagogical Technologies And Their Use At The Centers For The Development of Preschool Educational Institutions. *Journal of Positive School Psychology*, 7 (5), 678-683.
- Altynai, B., Taiyrzhan, I., Talgat, K., Tolgar, A., & Nurlan, Y. (2022). Cypriot Journal of Educational Sciences. *Sciences*, 17 (5), 1622-1630.
- Sabadash, V., & Lysko, V. (2023). Studies on Adsorption of Petroleum Products under Static Conditions. *Journal of Ecological Engineering*, 24 (10).
- Reshetnyak, V., Popadych, O., Korchakova, N., Shyshova, O., Shulzhenko, D., & Sichka, V. (2022). Innovations in Primary Education: Neuropsychological Aspect. *BRAIN. Broad Research in Artificial Intelligence and Neuroscience*, 13 (1), 173-187.
- Bilyk, V. (2020). Natural science and research training of future psychologists for health-promoting activities. *Revista Românească pentru Educație Multidimensională*, 12 (2), 1-17.
- Klochko, O.V., & Fedorets, V.M. (2022). Using immersive reality technologies to increase a physical education teacher's health-preserving competency. *Educational Technology Quarterly*, 2022 (4), 276-306.
- Rybalko, L., & Zukow, V. (2020). Health-saving technologies in physical culture higher education. 64. [in English]
- Malikovna, N.G. (2023). Pedagogical Technologies And Their Use At The Centers For The Development of Preschool Educational Institutions. *Journal of Positive School Psychology*, 7 (5), 678-683. [in English]
- Altynai, B., Taiyrzhan, I., Talgat, K., Tolgar, A., & Nurlan, Y. (2022). Cypriot Journal of Educational Sciences. *Sciences*, 17 (5), 1622-1630. [in English]
- Sabadash, V., & Lysko, V. (2023). Studies on Adsorption of Petroleum Products under Static Conditions. *Journal of Ecological Engineering*, 24 (10). [in English]
- Reshetnyak, V., Popadych, O., Korchakova, N., Shyshova, O., Shulzhenko, D., & Sichka, V. (2022). Innovations in Primary Education: Neuropsychological Aspect. *BRAIN. Broad Research in Artificial Intelligence and Neuroscience*, 13 (1), 173-187. [in English]
- Bilyk, V. (2020). Natural science and research training of future psychologists for health-promoting activities. *Revista Românească pentru Educație Multidimensională*, 12 (2), 1-17. [in English]
- Klochko, O.V., & Fedorets, V.M. (2022). Using immersive reality technologies to increase a physical education teacher's health-preserving competency. *Educational Technology Quarterly*, 2022 (4), 276-306. [in English]

Відомості про автора:**Пашенко Інна Миколаївна**

innain38@gmail.com

Мелітопольський державний педагогічний
університет імені Богдана Хмельницького
Наукове Містечко, вулиця, 59, Запоріжжя,
Запорізька обл., 69000, Україна

doi: 10.33842/22195203-2024-2-33-146-153

Матеріал надійшов до редакції 29. 08. 2024 р.
Прийнято до друку 16. 09. 2024 р.

Information about the author:**Pashchenko Inna Mykolaivna**

innain38@gmail.com

Bogdan Khmelnytsky Melitopol
State Pedagogical University
Scientific Town, Street 59, Zaporizhzhia,
Zaporizhzhia region, 69000, Ukraine

doi: 10.33842/22195203-2024-2-33-146-153

Received at the editorial office 29. 08. 2024.
Accepted for publishing 16. 09. 2024.